

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 17. jūnijā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Mārtiņš Mits un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 88/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunktu (redakcijā, kas bija spēkā no 2018. gada 1. marta līdz 2025. gada 31. martam) un 41. panta pirmās daļas pirmo un otro teikumu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam.

2. Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkts a) apakšpunkts noteica: “Par katru prasības pieteikumu – sākotnējo prasību vai pretprasību, trešās personas pieteikumu ar patstāvīgu prasījumu par strīda priekšmetu, kas iesniegts jau iesāktā procesā, pieteikumu sevišķās tiesāšanas kārtības lietās, kā arī citiem šajā pantā paredzētajiem pieteikumiem, kurus iesniedz tiesā, – maksājama valsts nodeva šādā apmērā: 1) par prasību, kas novērtējama naudas summā: a) līdz 2134 *euro*, – 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 70 *euro*.”

Civilprocesa likuma 41. panta pirmās daļas pirmais un otrais teikums noteic: “Pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu

apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Civilprocesa likuma normu atbilstība Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt šā likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

6.1. Ar pirmās instances tiesas spriedumu prasība apmierināta daļēji un no Pieteikuma iesniedzēja par labu prasītajam piedzīts parāds, parāda piedziņas izdevumi, kā arī proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram prasītāja samaksātie tiesas izdevumi 71,82 *euro*. Par minēto spriedumu Pieteikuma

iesniedzējs iesniedza apelācijas sūdzību, taču apelācijas instances tiesa atteicās ierosināt apelācijas tiesvedību.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka viņa mājsaimniecībai ar pašvaldības sociālā dienesta lēmumu noteikts trūcīgas mājsaimniecības statuss. Taču Civilprocesa likuma 41. panta pirmās daļas pirmais un otrais teikums liedz tiesai šo apstākli ņemt vērā, piedzenot no viņa par labu prasītājam tā samaksātos tiesas izdevumus. Tādējādi esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 91. pantā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 41. panta pirmās daļas pirmā un otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka viņam Satversmes 91. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu rada arī Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunkts.

Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts: jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*). Personai jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās tiesiskās sekas rada tieši viņai pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*).

Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunkts noteic maksājamās valsts nodevas apmēru par prasībām līdz 2134 *euro*. Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādā veidā tieši šīs tiesību normas iespējamā neatbilstība Satversmes 91. pantam izraisītu Pieteikuma iesniedzējam Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem arī nav gūstams apstiprinājums, ka tieši Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunkts būtu Pieteikuma iesniedzējam piemērots vai arī radījis tam kādas citas nelabvēlīgas tiesiskās sekas.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta a) apakšpunkta atbilstību Satversmes 91. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, pirmās instances tiesas spriedums tika pārsūdzēts apelācijas instances tiesā, kuras lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību saskaņā ar Civilprocesa likuma 440.⁸ panta astoto daļu nav pārsūdzams.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 41. panta pirmās daļas pirmā un otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmais teikums nosaka: “Konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Satversmes tiesas likumā noteiktais konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš ir konstitucionālās sūdzības saturu veidojošs noteikums, kura neievērošana liedz pieeju Satversmes tiesai. Izbeidzoties Satversmes tiesas likumā noteiktajam termiņam, zūd arī personas tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību. Nosakot šo termiņu, likumdevējs ir prezumējis, ka gadījumā, ja apstrīdētā norma personai rada būtisku pamattiesību aizskārumu, tā nekavējoties vērsīsies Satversmes tiesā. Jo ilgāk persona pacieš savu tiesību aizskārumu, jo mazāk tā ir ieinteresēta savu pamattiesību aizsargāšanā. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka minētais termiņš ir uzskatāms par samērīgu un pietiekami garu, lai persona varētu sagatavot un iesniegt konstitucionālo sūdzību (*sal. Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 16. un 16.1. punkts*).

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad tika pieņemts un stājās spēkā apelācijas instances tiesas lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību. Tātad konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņa pēdējā diena bija [datums].

Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 20. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš nav ievērots. Pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis pamatojumu, kāpēc šī termiņa ietvaros nebija iespējams iesniegt pieteikumu.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 41. panta pirmās daļas pirmā un otrā teikuma atbilstību Satversmes 91. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 88/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis